

EEN HINDOE-MEISJE SLAPENDE OP HAAR MAT.

Daar was een klein Hindoe-meisje, dat gewoon was op een mat te slapen, juist zoo als zij die kleine meid hier ziet liggen. Zij had een zeer boozen vader, die letterlijk den duivel aanbad en gewoon was om een beeld rond te dansen, dat geacht werd dezen voor te stellen. Hij had dit kind, toen het nog zeer klein was, voor eenige weinige ropijnen verkocht aan een Heiden, die haar als zij groot was, tot vrouw zou nemen. Hij had ook een zoon, die Christen werd. Deze jongen trachtte zijn vader van de

duivel-aanbidders af te trekken, maar de heidense bloedverwanten verhinderden dit door den man twintig palmbladen te geven, die voldoende waren voor zijn onderhoud. Spoedig daarna werd hij echter ziek en de zending kwam om hem te zien sterven. „Ik ben verloren! ik ben geheel verloren!” riep hij uit, „maar laat mij bij de Christenen begraven worden.” Dit gezegd hebbende stierf hij.

T. M. L.

VOOR DEN ONDERWIJZER.

UIT DE OUDHEID.

(Bijeenverzameeld door T. M. L.)

Sokrates, de groote wijze der oude wereld, scherpte zijnen leerlingen niet slechts een deugdzaam en onstraffelijk leven in, maar ook het gebed als een nooit te verzuimen plicht en leerde hun tot dat einde aldus bidden: „Vader Jupiter, geef ons alles goeds, en wat wij u bidden en niet bidden, en wend alles kwaads, ook al bidden wij er u om, van ons af. Zegen alle goede handelingen en beloon ze met geluk en welvaart.”

Plato, de groote leerling van Sokrates, zeide, toen hij zich over het hoogste goed zoude uitspreken: „Het hoogste goed laat zich niet uitdrukken, maar verschijnt nadat men er zich lang mede bezig heeft gehouden, plotseling als een aangestoken licht.”

De groote griekse dichter Homerus zegt ten aanzien van het gemeenschappelijk lot van alle menschenkinderen: „God Jupiter heeft in den hemel twee groote vaten, het ene vol geluk, het andere vol ongeluk, en als hij iemand eene hand vol geluk toedeelt, geeft hij hem er twee handen vol ongeluk bij.”

Toen keizer Nero koning Demetrius dreigde hem het leven te zullen benemen, antwoordde deze koelbloedig: „Daarmede bedreigt de natuur ook u.”

Wat helpt het toch, zegt Krates, groote schatten op te hoopen, en onbekommerd te zijn of men die ook aan waardige erfgenamen nalat!

Wanneer Agesilaus gevraagd werd, wat de jongelingen, volgens zijne gevoelens, voornamelijk moesten leeren, antwoordde hij: „hoe zij als mannen handelen moeten.”

De wijsbegeerte, zegt Seneka, is, door de schuld der leeraren zoowel als van hunne leerlingen, in letterkunde veranderd; de eersten leeren hoe men met de woorden twisten, niet hoe men naar dezelve leven moet, en de laatsten komen tot hen, om hunne schrandereheid, niet om hunne zeden te vormen. (Zou men dit niet op onzen tijd kunnen toepassen?)

Sokrates zeide: „om wijs te worden, heeft men eene verandering van geest, maar niet van luchtstreek noodig.”

Zeno zeide tot een jongeling, die in zijne tegenwoordigheid zeer vrij en luidruchtig sprak, dat wij twee ooren en maar ééne tong hebben, om veel te hooren en maar weinig te spreken.

Xenophon roemt de verstandige kindertucht der Perzen ten allerhoogste; overtuigd van het gevaar, den invloed der verdorvene natuur door uitwendige inwerking te vermeederen, vergunden ze hunnen kinderen geene geestverslappende liefdesgeschiedenissen.

Quintilianns zegt in zijne voorschriften tot onderrigt der jeugd: „Geef mij een kind, dat gevoel voor lof, genegenheid voor roem heeft, dat de schaamte van overtroffen te zijn, tranen afperst, en ik zal het door ijver aan zijne zaken houden; het zal door berisping bedroefd, door eer opgebeurd worden en het zal niet zwaar zijn om het van luiheid te genezen.”

Aristoteles zegt: „om in een of ander vak een bekwaam man te worden, worden er drie dingen vereischt, namelijk: natuurlijke geschiktheid, studie en oefening.”

Phocylides, een grieksch dichter, vergeleek de opvoeding met een sikkel in de hand, dewijl zij de ondeugd uitroeit en de deugd plant.

Toen Iykarus eens zag hoe een jager een brak het spoor leerde volgen, zeide hij: „Zie, hoe die heer zijn best doet, zijnen dienaar tot zijn vergezogen nuttig en bruikbaar te maken! Wie zal nu niet zijn zoon met vlijt in de school der deugd opvoeden, opdat die een nuttig dienaar van den staat worde?”

Horatius zegt: „Ieder kwijt zich het best in zijne eigene bediening; die welke ons het meest past is de beste; en niets past meer, dan dat een ieder zijn geest en zijne bekwaamheden in overweging neme en diensvolgens te werk ga.”

Het was een goed antwoord, hetwelk Plato aan iemand gaf, welke over zijne berisping van eene nietsbeduidende zaak morde: de gewoonte, zeide hij, of de vaardigheid des levens, verandert menigmaal de natuurlijke neiging ten goede of ten kwade.

Zeer gewoon is het, zegt Tacitus, dat men datgene, hetwelk men 't minste kent, het hoogste acht.

Toen keizer Augustus een vonnis over een zoon zoude vellen, die zijnen vader naar het leven gestaan had, liet hij hem niet, volgens het voorschrift der wetten, in den Tiber werpen, maar verbande hem naar die plaats, welke de vader begeerde: een bewijs, dat, ofschoon de zoon de hardste straf verdiend had, der vaderlijke liefde echter de zachtste gegund werd.

Alexander had de gewoonte indien iemand bij hem aangeklaagd werd, de hand voor het eene oor te houden, om daardoor voor den beschuldigde insgelijks gehoor te besparen.

Cicero klaagt, dat door de wetten verscheidene voortreffelijke inrigtingen gemaakt waren, doch dat zij grootendeels door de vonden der rechtsgeleerden verdorven en verachtelijk waren geworden.

Te Thebe waren de registers door beelden voorgesteld wien de handen ontbraken, terwijl de voornaamste onder hen gesloten oogen had, om daarmede te kunnen te geven, dat de uitspraak van hen, noch door omkoopung, noch door kunstgrepen te bekomen ware.

Toen Solon gevraagd werd, hoe het kwam dat zich onder zijne wetten geen eene tegen personele beschimping bevond, antwoordde hij, dat hij zich niet kon voorstellen dat de wereld hersenschimmig genoeg waren, om haar als zoodanig te beschouwen.

Toen Markus Antonius, na den slag bij Actium, Augustus nidaagde, sloeg deze daarop geen verder acht, dan dat hij ten antwoord gaf, dat indien Antonius zijn leven moede was, er andere middelen waren om zich van hetzelfde te ontdoen, dan dat hij met hem vocht! Hij van zijn kant had geen lust om zich met een scherpregersambt bezig te houden.

Het was eene schoone zegespraal, welke Euklides op zijn toornigen broeder behaalde, welke in zijne hoogst kwaadaardigheid uitriep: „Ik wil sterven, indien ik mij niet wreke!” — „En ik wil sterven,” antwoordde hij: „indien ik u niet weder goed make, en u wnen toorn doe vergeten!”

Toen Diogenes gevraagd werd, hoe men zich over zijnen vijand moest wreken, antwoordde hij: „daardoor dat men een zedelijk en deugdzaam mensch zij.”

Seneka merkt zeer juist aan dat het een bestendig gebrek

en eene eigenaardige kwade eigenschap der eergierigheid is nooit terug te zien.

Zeno zeide: „De gierigheid is gelijk een onvruchtbare zandgrond, welke met een onleschbaren dorst allen regen en dauw inzuigt, doch den bewoners geene nuttige platen levert.”

Konden wij onze stamregisters volkomen vervolgen, zegt Seneka, zoo zouden wij bevinden, dat alle slaven van vorsten, en alle vorsten van slaven afstammen.

Toen Kleobulus gevraagd werd, waarom hij geene bevoorgeringen en ereposten zocht, antwoordde hij: „O vriend! zoolang ik mij bevlijtig ootmoedig te zijn, en de ootmoedigheid beoefen, weet ik waar ik ben; maar wanneer ik rang en waardigheid najaagde, zoude ik vreezen mijzelven te verliezen.”

Toen Darius Alexander twee duizend talenten aanbod, indien hij Azië gelijkelijk met hem wilde deelen, antwoordde hij: „De sarde kan geene twee zonnen en Azië geene twee koningen verdragen.” Parmenio, een vriend van Alexander, zeide, toen hij de groote aanbiedingen van Darius gehoord had: „indien ik Alexander ware, ik nam ze aan.” — „Dat deed ik ook,” hernam Alexander, „zoo ik Parmenio ware.”

Fabius Maximus zeide: „Hij die den laaster vrees, is lafhartiger, dan die voor den vijand vliedt.”

Toen Sokrates eenige smadende redenen werden aan-gebragt, die zich een ander omtrent hem achter zijn rug veroorloofd had, antwoordde hij schertsende: „Hij moge mij stokslagen geven, wanneer ik er niet bij ben.”

Filippus van Macedonië zeide dat hij den redenaren van Athene dank verschuldigd was, omdat zij hem gelasterd hadden, want hij zoude zich door woorden en daden bevlijtigen, om hen tot leugenaars te maken.

Plato zeide, toen hij hoorde, dat eenige lieden beweerden dat hij een zeer slecht mensch was: „Ik zal zorg dragen, zoo te leven, dat niemand hen gelooven zal.”

Antonius, de groote regent en wijsgeer, zeide: „Geen mensch is ooit daardoor ongelukkig omdat hij de bedrijven en den toestand van andere menschen niet navorscht; maar zulk een mensch is vooral ongelukkig, die zichzelf niet beschouwt, en den toestand van zijne eigene ziel niet in overweging neemt.”

De wijze, zegt Seneka, is op alle voorvallen gevat; hij maakt zich het goede ten nutte en zegepraalt over het kwade; in het geluk vermaakt hij geen vertwijfeling, en in het ongeluk gevoelt hij geen vertwijfeling.

Wanneer men Anaxagoras den dood van zijnen zoon bekend maakte, zeide hij anders niets, dan: „Ik wist dat hij sterfelijk was.”

De wijsgeer Bion zeide schertsende van den koning, die zich uit gramschap het haar met volle handen uitrukte: „Denkt dan die man, dat een stalen hoofd een middel tegen den kommer zij?”

Plato zeide van de lieden die zich door de hartstogten lieten beheerschen: „Zij zijn even als de menschen die op hunne hoofden staan: zij zien alles verkeerd.”

Aristippus zeide, dat het eenige nut, hetwelk hij uit zijne wijsbegeerte getrokken had, daarin bestond dat hij duidelijk met al de wereld sprak, en haar zijn gevoelen over de dingen zeide.

Lykurgus heeft opgemerkt, dat de spitsvondige beschouwingen en al de verfiningen der wetenschappen alleen daartoe dienen, dat zij het verstand bederven, en het hart verergeren; waarom hij er weinig goeds aan toekende.

En der Ouden, wien men tegemoet voerde, dat hij de filosofie voor zijne wetenschap uitgaf, daar hij nogtans derzelve waarde gering achtte, gaf ten antwoord, dat dit waarlijk filosoferen was.

Cicero plagt te zeggen, dat hij de welsprekendheid alleen als een sieraad voor den staatsman beschouwde, en dat de wijsbegeerte en rede het doel zijner poging als mensch is. Phocion werd om die reden Demosthenes voortgetrokken, dewijl zijne redenen bestendig met zaken waren opgevuuld. Hij was spaarzaam in woordenpraal en rijk in vernuft.

Menschen zonder godsdienst, zegt Lactantius, zijn zoo verre verwijderd van geleerde filosofen te zijn, dat men hen niet eens voor redelijke menschen kan houden.

De ware wijsbegeerte, zegt Plato, bestaat meer in trouw, standvastigheid, gerechtigheid en in de liefde tot onzen plicht, dan in groote bekwaamheid.